

ΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Α κίτρινα και τὰ κόκκινα και τὰ πράσινα χαρτία, ἅτινα ἄλλοτε ἐπλημμύριζον τὸ γραφεῖόν μου κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἔτους, γεμᾶτα ἀπὸ εὐχᾶς διατυπωμένας διὰ στίχων ὅτε μὲν ἀφελῶν και ἀξέστων, ὅτε δὲ ἐχόντων ἀξιώσεις τεχνικωτέρας ὕψης, σπανίζουσιν ἐφέτος σημαντικῶς. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὁ ἀριθμὸς των ἐλαττοῦται και κατὰ τὴν ἐφετινὴν Πρωτοχρονιὰν μόλις δύο ἢ τρία ἐξ αὐτῶν ἐτόλμησαν νὰ φανοῦν, ἀνούσια και ξεθωριασμένα, χωσμένα αἰδημόνως μεταξὺ τῶν ἄλλων χαρτίων. Ἀντιπρόσωποι ἐθίμου παρακμάσαντος και ἐκλείποντος, κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν πρεσβύτου ἢ μισοκόπου εἰσερχομένου μετὰ τὸ σάλιον ἐπ' ὤμων εἰς κατάστημα νεωτερισμῶν. Τὸ χρωματιστὸν χαρτίον μετὰ τὰς ἐμμέτρους εὐχὰς τῶν ἀτόμων και τῶν συνομοταξιῶν, ὅσαι ἔχουν ἀπαιτήσεις φιλοδωρήματος κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Νέου Ἑτους παρὰ τοῦ κοινοῦ, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ λακωνικοῦ ἐπισκεπτηρίου, κομποτέρου, ἀλλὰ παγερωτέρου, ἀντιγράφοντος τὴν εὐχὴν: «ὁ διανομὲς τῆς ἐφημερίδος τάδε, εὐχεται ἔτη πολλὰ» μετὰ τὴν αὐθάδη ξηρότητα ἐπιταγῆς: «πληρώσατε εἰς τὸν κομιστὴν τόσα».

Και ὁμως προξενεῖ λύπην ἡ ἐξαφάνισις μιᾶς παλαιᾶς συνηθείας, ἥτις χωρὶς νὰ ᾔη ἐπιβλαθῆς, ἦτο μάλιστα εὐεργετική. Εὐεργετικὴ δὲ διττῶς, ὑποκειμενικῶς και ἀντικειμενικῶς. Τὸ ἐνόχλημα και διὰ τοῦ ἐπελθόντος νεωτερισμοῦ μένει ἀμετάβλητον κατ' οὐσίαν. Ἀλλ' ὁ τύπος τῆς αἰτήσεως κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν εἶχε τὸ πλεονέκτημα νὰ κινῇ τὴν θυμηδίαν και νὰ καθιστᾷ προθυμότερον και γενναϊότερον τὸ φιλοδῶρημα. Ἄν δὲ μερικὰ ἐκ τῶν στιχουργημάτων τούτων ἐκακομεταχειρίζοντο τὴν Μοῦσαν, αὐτὴ συνειθισμένη εἰς τὰς βαιοπραγίας τὰς προσερχομένας ἐκ πολλῶν και διαφόρων ἀγερώχων Ὀρφῶν και μεγάλων αὐτῆς ἱεροφαντῶν, ἡδύνατο νὰ παραβλέπη ἐπιεικῶς τὰς ἐξ ἀπειρίας ἀμυχὰς τῶν ταπεινῶν ραφιδῶν τῆς Πρωτοχρονιάς.

Τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ ζητοῦν δῶρα παρὰ τοῦ κοινοῦ κατὰ τὴν Πρωτοχρονιὰν οἱ νομίζοντες ὅτι προσφέρουν εἰς αὐτὸ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους μερικὰς ἐκδουλεύσεις, ταχυδρομικοὶ και τηλεγραφικοὶ

διανομείς, ὁδοκαθαρισταί, φανοκόροι, ὑπηρέται καφενείων, ξενοδοχείων, κουρείων κλπ. εἶνε παλαιά. Ὁ πολιτισμός δέ, διὰ τῆς δημιουργίας νέων ἀναγκῶν τοῦ βίου καὶ νέων πρὸς αὐτάς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, πολλαπλασιάζει ὁσημέραι τ' ἀπαιτητικὰ ταῦτα ἐπαγγέλματα. Φαντάσθητε ὅτι ἐφέτος μετὰ τῶν ἄλλων παρουσιάσθη ζητῶν ἀμοιβὴν ὁ «βοηθὸς τοῦ ὁδηγοῦ τοῦ ὁδοστρωτήρος!» Οἱ ἱστορικοὶ τοῦ μέλλοντος θὰ εὗρεθῶν εἰς δύσκολον θέσιν, ἐὰν θελήσουν νὰ ἐξακριβώσουν τίνας ὑπηρεσίας παρείχεν εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ φέρων τὸν μακρὸν τοῦτον τίτλον· δὲν θ' ἀπορήσουν ὁμῶς οἱ σύγχρονοι, ἂν μετὰ τοῦτο εἰς προσεχῇ τινὰ Πρωτοχρονιὰν ἐμφανισθῇ νὰ ζητήσῃ φιλοδωρήματα παρὰ τοῦ κοινοῦ καὶ «ὁ διδάσκαλος τῆς καλλιγραφίας τοῦ ἀριστεροῦ ψάλλου τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ» ἢ «ὁ χρωματιστὴς τῶν κιγκλίδων τοῦ περιβόλου τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου». Ἄλλως τε ἡ ἀξίωσις τῶν ζητούντων φιλοδωρήματα κατὰ τοιαύτην ἡμέραν βασιζέται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰδικὴν των κρίσιν καὶ ἀντίληψιν περὶ τῆς σημασίας τῶν παρεχομένων παρ' αὐτῶν εἰς τὸ κοινὸν ἐκδουλεύσεων. Ὅθεν μετὰ τῶν λοιπῶν περιοδευσάντων ἀνὰ τὴν πόλιν πρὸ πέντε ἢ ἕξ ἑτῶν καὶ ζητούντων τὸν μποναμᾶν των ἡδουλήθη νὰ παρουσιασθῇ καὶ ὁ... νεκροθάπτης, νομίζων ἴσως ἐν πεποιθήσει ὁ ἄνθρωπος ὅτι παρέχει καὶ αὐτὸς ἐκδουλεύσεις ἀξίας λόγου εἰς τοὺς ζῶντας, φυλάττων καλῶς τοὺς παραδιδομένους εἰς αὐτὸν νεκροὺς καὶ ἀποτρίπων οὕτω πολλὰς ἐνοχλήσεις, ἰδίως εἰς τοὺς κληρονόμους. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ὑποδοχή, ἣν εὗρε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῶν ἱλαρῶν ἐντυπώσεων, δὲν ἦτο ποσῶς ἐνθαρρυντικὴ καὶ ἡ ἀπαίσιος ἐμφάνισις δὲν ἐπανελήφθη κατὰ τὰ ἐφεξῆς ἔτη.

Εὐλογοὶ καὶ δίκαιαι ἐθεωρήθησαν ἀνέκαθεν αἱ ἀπαιτήσεις τῶν διανομέων τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Οἱ καθ' ἐκάστην ἐν ὥρᾳ θέρους καὶ χειμῶνος, ἀπὸ τοῦ ὁρθοῦ μέχρι νυκτὸς βαθείας περιερχόμενοι πάντα τὰ σημεῖα τῆς πόλεως πτωχοὶ ὑπηρέται τοῦ καθημερινοῦ καὶ περιοδικοῦ τύπου, κομίζοντες εἰς τοὺς συνδρομητάς τὴν ἀπαραίτητον πνευματικὴν τροφὴν τῶν καθημερινῶν εἰδήσεων, τῶν παγκοσμίων νέων, τῶν κρίσεων ἐπὶ τῶν διαφορῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν γεγονότων καὶ τῶν προϊόντων τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς, ἐδικαιοῦντο νὰ τύχῃσι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀντιμισθίας τινὸς διὰ τοὺς κόπους των. Ἦδη ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν, καθ' ἃ ὁ τύπος ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ μορφώνεται καὶ νὰ συστηματοποιῆται εἰς τὴν χώραν μας, οἱ διανομείς τῶν διαφορῶν φύλλων ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους φιλοδωρήματα παρὰ τῶν συνδρομητῶν περιερχόμενοι τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ διανέμοντες χρωματιστὰ εὐχετήρια δελτία. Κατ' ἀπαράδρατον κανόνα τὰ δελτία ταῦτα ἦσαν ἔμμετρα, συνηθέστατα δὲ ἦσαν συντεταγμένα εἰς τόνον πατριωτικόν, εἴτε θρηγοῦντα ἐλεγειακῶς τὰς τύχας τῆς πατρίδος, εἴτε ἐξυμνοῦντα τὰ κλέη αὐτῆς καὶ χαιρετίζοντα τὴν μέλλουσαν αὐτῆς δόξαν, ἐξεθειάζον δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐφημερίδος, ἣν ἕκαστον αὐτῶν ἀντεπροσώπευεν· ἐσχολιάζον ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτῶν τὰ σύγχρονα πολιτικὰ γεγονότα· ἕκαιον λιθανωτὸν

πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐξετόξευον μερικοὺς μύδρους κατὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἢ τὰνάπαλιν, ἀναλόγως τῆς κομματικῆς ἐκάστου χροιάς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ διανομεῖς δὲν διετέλουν εἰς σχέσεις μὲ τὰς Μούσας, τὴν σύνταξιν τῶν στιχουργημάτων τούτων ἀνέθετον εἰς τοὺς περὶ τὴν ποίησιν καταγινομένους, γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους. Ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος διηγείτο ὅτι τὸ πρῶτόν του στιχοῦργημα ἦτο τὸ ποιηθὲν παρ' αὐτοῦ τῇ αἰτήσει τοῦ διανομέως ἐφημερίδος συντασσομένης παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, διὰ τῶν στίχων δὲ τούτων ἀπεκαλύφθη πρώτην φοράν τὸ ποιητικόν του τάλαντον. Ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς δὲν ἀπηξίωσε νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὴν πολῦτιμον συλλογὴν τῶν ἔργων του καὶ τὰ συντεθέντα παρ' αὐτοῦ στιχουργήματα χάριν τοῦ διανομέως τῆς *Εὐνομίας*, ἣν διηύθυνε, καὶ ἄλλων ἀκόμῃ. Ἀλλὰ καὶ ἕτεροι κορυφαῖοι τῆς ποιητικῆς χορείας τῆς παρελθούσης γενεᾶς ὁ Ζαλοκώστας, ὁ Ὀρφανίδης, ὁ Γεώργιος Παράσχος ἔγραψαν πρωτοχρονιάτικα στιχουργήματα χάριν πτωχῶν διανομένων, κυκλοφορήσαντα ἀνωνύμως εἰς παρῳχημένην ἐποχὴν.

Διὰ νὰ λάβουν σαφεστέραν καὶ μᾶλλον συγκεκριμένην ἰδέαν οἱ ἀναγνώσται περὶ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης ποιητικῆς παραγωγῆς, θὰ παραθέσω δείγματα τινὰ αὐτῆς γνήσια, εἰλημμένα ἐκ χρονογραφικῆς ἐπιθεωρήσεως δημοσιευθείσης εἰς παλαιὸν φιλολογικὸν περιοδικόν. Ὁ εὐφυὲς χρονογράφος ἔσχε τὴν ἀγαθὴν ἐπίνοιαν νὰ περισυλλέξῃ καὶ ν' ἀποθησαυρίσῃ στροφάς ἐκ τῶν κυκλοφορησάντων ἐμμέτρων θελτίων τῶν διανομῶν τῶν ἐφημερίδων κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1864. Ἡ χρονολογία αὕτη εἶνε ἀξιομνημόνευτος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Μετὰ τὴν ὀκτωβριανὴν μεταπολίτευσιν ἐπηκολούθησε μακρὰ περίοδος σάλου, ἀναστατώσεως, ἀναρχίας. Ἡ φιλαρχία καὶ ἡ διχόνοια κατεσπάραττον τὸ ἔθνος καὶ αἱ ὁδοὶ τῆς πρωτευούσης ἐβάφησαν διὰ τοῦ αἵματος ἀδελφοκτόνου ἀγῶνος. Εἰς τὴν οἰκτρὰν ταύτην κατάστασιν ἔθεσε τέρμα ἡ ἔλευσις τοῦ θεῖα συνάρσει ἐκλεγέντος νέου βασιλέως, ὅστις ἤδη ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1863 ἀναλαβὼν τὰ σκῆπτρα ἐπεχειρεῖ μετὰ τῶν συμβούλων του νὰ παγιώσῃ τὴν διασασυθείσαν τάξιν καὶ νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια νέου καθεστώτος μὲ νέας βάσεις καὶ νέον ρυθμὸν πολιτικοῦ βίου. Πάντες δὲ ἀπέδλεπον μετὰ στοργῆς εἰς τὴν ἱριδα ταύτην τῆς γαλήνης καὶ τῆς εὐημερίας, προσπαθοῦντες νὰ λησμονήσουν τὴν θύελλαν καὶ τὰς ἀποτροπαίας σκηνὰς τοῦ οπαραγμοῦ καὶ τῆς αἱματοχυσίας. Τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἦσαν λίαν ζωηρὰ καὶ λίαν πρόσφατοι αἱ ἐντυπώσεις, ὥστε φυσικώτατα εὗρον ἀπήχησιν εἰς τὰ πρωτοχρονιάτικα στιχουργήματα τῶν ταπεινῶν τῆς πολιτικῆς θεραπόντων. Ἐκφράζονται δὲ πάντα ταῦτα μὲ τὸ ὕφος τοῦ μεγαλορρήμονος λυρισμοῦ καὶ μὲ τὴν ρωμαντικὴν χροιάν, ἣτις περιέβαλλε τοῦ λόγους καὶ τὰς πράξεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἴδου τινὰ τῶν κειμένων. Ἀποτελοῦν περίεργον χορὸν ἐφημερίδων, ὧν ἐκάστη διαλαλεῖ διὰ στόματος τοῦ διανομέως τῆς τὸ φρόνημά της καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις της.

Ὁ Ἐθνοφύλαξ, γαῦρος πάντοτε καὶ οἰστρηλατούμενος ἀπὸ τὸ

ἐνθουσιῶδες ἐμβατήριον τοῦ Γεωργίου Παράσχου, — «μέ τὸ κράνος
βαρὺ στὸ σκοτάδι, μέ τὴν λόγχη σὲ χέρι θρασὺ» τονίζει ὡς ἐξῆς
τὸ ἐγκώμιόν του :

Οὐδέποτε τὸν προῶτόν μου προορισμὸν παρέβην,
Ἐξήλεξα τὰ σφάλματα ἐκάστου μετὰ θάρρους,
Καὶ ἄφθονον ἐπέρριψα τὸ μῖσος καὶ τὴν χλεύην
Εἰς ὅλους τοὺς ἀρχομανεῖς καὶ τοὺς ἀρχολιπάρους.
Πολλάκις προσεπάθησα νὰ κάμω καὶ ἀνθρώπους
Ὅσους ἀνθρώπων ἑαυτοὺς καλοῦν ἀντιπροσώπους.

Οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι, ὡς παρατηρεῖ εὐστόχως ὁ ἀποθησαυρί-
σας τὴν στροφὴν χρονογράφος, περιέχουν τῷ ὄντι ἐπιτυχὴ καὶ ἐπι-
γραμματικὴν δηκτικότητα.

Τὸ Ἐθνικὸν Φρόνημα ἐξηκολούθει νὰ εἶνε πολεμικὸν καὶ ἐπανα-
στατικόν. Ἀκούσατε :

Μὲ τὴν εὐγενῆ σημαίαν ἔκτοτε τοῦ Ὀκτωβρίου
Ὁ συντάκτης μου τοῦ ἔθνους τὸ κειμήλιον φρουρεῖ,
Τὰς ἐπάλξεις ἐγκολποῦται (!) τοῦ ἀντέχοντος φρουρίου
Κ' εἰς τὰ σκότη μ' ἀναμμένην θρυαλλίδα γρηγορεῖ.

Ἡ ἀναμμένη θρυαλλὶς μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν τηλεδόλων
Κρούπ καὶ Κανὲ καὶ τῶν εὐλογημένων προμηθευτῶν δὲν εἶχε φθά-
σει ἀκόμη εἰς τὸν τόπον μας.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς καυχᾶται καὶ αὐτὸς διὰ τὰς ἐπαναστατικὰς του
δάφνας, ἀμείλικτος κατὰ τῶν ἐναντίων, ὁμολογῶν μετὰ θαυμαστῆς
ἀταραξίας ὅτι διεδραμάτισε πρόσωπον Ἐννουῶς κατὰ τὸν πρόσφατον
σπαραγμὸν : Τὸ φύλλον του, ὡς βεβαιοῖ :

Ἐπαρηγόρει τὸν λαὸν κ' ἠυλόγει τὰς θυσίας
Κ' ἐστόλιξε τὰ μνήματα μὲ ἄνθη τῶν μαρτύρων,
Ἐθρήνει ὅσους ἔπεσον ὑπὲρ ἐλευθερίας
Καὶ ἤναπτε τὸν πόλεμον, τὸ μῖσος διεγεῖρον.

Ὁ ἐπαναστατικὸς ἄνεμος ἐξακολουθεῖ. Ἴδου ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ φερώ-
νυμος τῆς θεᾶς τῆς φρονήσεως οἷα φθέγγεται διὰ τοῦ διανομέως της :

Ὅτε ὁ ξένος ἤρχισε νὰ πλήττῃ τὴν πατρίδα,
Πρώτῃ ἐρρίφθῃ προπετῶς (!) εἰς τὴν παλαιστοραν κάτω,
Κ' εἰς τὸν Δυνάστην φέρουσα τὴν πρώτῃν καταγίδα
Τριάντα χρόνους μετ' αὐτοῦ ἐκτύπα κ' ἐκτυπᾶτο.
Φεῦ ! ὅταν ἤνοιξε χορὸν πολέμου ἦτο νέα,
Αἱ μάχαι τὴν ἐγήρασαν καὶ τῶρα εἶνε γράϊα ! . .

Ὁ ξένος καὶ ὁ δυνάστης ἐννοεῖται ὅτι ἦσαν ἐπιθετὰ ἀναφερόμενα
εἰς τὸν Ὀθωνα. Ἀλλ' ὅποσον σκληρὰ ἡ ὁμολογία ἡ περιεχομένη
εἰς τοὺς δύο τελευταίους στίχους. Κρίμα ἀληθῶς νὰ γηράσῃ ἡ καὶ-
μένη ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸ χειρότερον νὰ γηράσῃ ἀδιόρθωτος ! Κρίμα
νὰ μὴ ζήσῃ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας νὰ ἰδῇ ρέοντα τὰ δάκρυα τῶν

θεατῶν εἰς τὰ θερινὰ θέατρα διὰ τὰς διατραγωδουμένας ἐν αὐτοῖς τύχας τοῦ ξένου καὶ τοῦ δυνάστου !

Ὑπὸ σφοδρῶν ἐπαναστατικῶν αἰσθημάτων διεπνέοντο καὶ τὰ Παναθήναια. Ἄλλ' ὁ διανομεὺς, ὁ διερμηνεύων ἐμμέτρως τὴν γνώμην των, φαίνεται ἀπογοητευμένος. Τὸ Ὀκτωβριανὸν μεγαλουργήμα δὲν ἐπέφερε τὰ ποθητὰ ἀποτελέσματα· ἡ τυραννία φεῖ ! ἐξακολουθεῖ νὰ κυριαρχῇ, οἱ πατριῶται καταδιώκονται καὶ ὁ στιχουργὸς θρηνεῖ ἐλεγειακώτατα :

Πλὴν ἀφοῦ τὴν πλάνην εἶδα τοῦ χρυσοῦ μου ἐνυπνίου
 Νὰ διαδεχθῇ μικρότης τόσα ἔργα εὐγενῇ
 Καὶ ψυχρὰν ν' ἀφίσῃ τέφραν ὁ κρατὴρ τοῦ Ὀκτωβρίου,
 Ἡ ψυχὴ μου κουρασμένη τὴν ἀπάτην τῆς θρηνεῖ.
 Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον ποῖος ἤλπιζε νὰ ζήσῃ ;
 Τίς ἐπίστευε νὰ πνεύσῃ αὖραν πάλιν φθισικοῦ,
 Καὶ ὁ Πατριώτης Τύπος ἓνα δάκρυ του ἂν χύσῃ,
 Νὰ μαραίνεται δεσμώτης, νὰ στενάξῃ εἰς φυλακὴν ;

Ὅλοι ἦσαν ἐπαναστάται κατὰ τὴν περίεργον ἐκείνην ἐποχὴν· ὅλοι ἐπόθουν νὰ συμμετάσχουν τῆς δόξης τοῦ μεγαλουργήματος τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅπερ καλῇ τῇ πίστει παρεβάλλετο πρὸς τὰ ἔργα τοῦ Ἀρμοδίου, τοῦ Θρασυβούλου καὶ τοῦ Πελοπίδα. Καὶ τόση ἦτο ἡ τύφλωσις — ἴσως καὶ ὁ φόβος — ὥστε ὀλίγους μῆνας πρότερον, ὅτε ἐγένετο τὸ δημοψήφισμα διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου βασιλέως, εὐρέθησαν μὲν ἄρκετοί, οἵτινες ἐψήφισαν ὡς ἄξιον διὰ τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος τὸν Μέγαν Ναπολέοντα, μολονότι τεθνεῶτα ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος, ἀλλ' εἰς καὶ μόνος ψηφίσας ὑπὲρ τοῦ Ὁθωνος !

Καὶ ὅμως ὑπῆρχον καὶ οἱ μὴ παραφερόμενοι ἐκ τοῦ κοινοῦ πάθους καὶ οἱ κρίνοντες ἡρεμώτερον καὶ σωφρονέστερον τὰ πράγματα. Ἰδοῦ, λόγου χάριν, πῶς ἐξεφράζετο ὁ διανομεὺς τῆς συντηρητικῆς Παλιγγενεσίας :

Λύχνος μικρὸς ἀλλ' ἄσβεστος ἡ Παλιγγενεσία,
 Ὅπου ὁ κίνδυνος ὀξύς, τὸ βάραθρον ἐτοιμόν,
 Τὴν ἀμυδρὰν ἀκτῖνά τῆς ἐπέχυνε ταχεῖα,
 Ἵνα ἐκφύγῃ ἡ Πατρίς τὸν ὀλεθρον ἢ τλήμων.
 Δὲν ἐπτοήθη ἰσχυροῦς, δὲν ἔκλινε τὸ γόνυ
 Ἐκεῖ ὅπου ὁ ὄμιλος ὁ ὦνιος ἐρπύζει.
 Τῶν δημοκόπων τὰς κραυγὰς δὲν ἐφοβήθη μόνη,
 Ἄλλ' ἄφισε τὸν συρφετὸν τὸν φαῦλον νὰ ὑβρίζῃ.

Ὑπῆρχον δὲ καὶ οἱ τολμηρότεροι, οἵτινες εἶχον τὸ θάρρος νὰ ἀντεπεξέρχωνται μὲ τὸν γέλωτα τοῦ σαρκασμοῦ κατὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας. Τοιοῦτος εἶνε ὁ διανομεὺς τοῦ Φιλοπάτριδος Ἑλληνας :

Ἐὰν σὰς ηὐχόμην, χάριν παραδείγματος, εὐθὺς
 Νὰ ἐπέλθῃ ἡσυχία κ' εὐνομία εἰς τὸν τόπον,
 Νὰ τεθῇ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ θεοῖν ὁ καθείς,

Οἱ καλοὶ νὰ προκριθῶσι τέλος τῶν κακῶν ἀνθρώπων,
 Νὰ περιφρονῇτ' ὁ φαῦλος, ὁ χρηστός πλὴν νὰ τιμᾶται,
 Θὰ ἐθύμωνον βεβαίως οἱ θερμοὶ ἐπαναστάται.
 Ἄν προσέθετον νὰ λείπουν ἀπὸ τὴν πτωχὴν πατρίδα
 Ἀρχολίταροι κηφήνες, σίφη κοιλιῶν κενῶν,
 Νὰ μὴ ἴδω πλέον ὅσα ἐπὶ ἔτος ὅλον εἶδα
 Κ' ἰσχυρὸν νὰ σύρῃ ρεῦμα εἰς βαθὺν ὠκεανὸν
 Τῆς Ἑλλάδος μας τὰς βδέλλας... τότε, ὦ! πλὴν μὴ γελᾶτε,
 Θὰ μ' ἐξύλιζον βεβαίως οἱ θερμοὶ ἐπαναστάται.

Ἵπῃρχον δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι, οἵτινες περιφρονοῦντες τὰ σύγ-
 χρονα πολιτικὰ γεγονότα ἔστρεφον τὸ βλέμμα ἐτάζοντες τὰ σκο-
 τεινὰ βάθη τοῦ μέλλοντος καὶ πλάττοντες ρόδινα ὄνειρα. Τοιοῦτος,
 ἔχων ἀναμφισβήτητον ἀρμοδιότητα ὡς ἐκ τοῦ τίτλου τῆς ἐφημερί-
 δος, ἦν ἀντεπροσώπευεν, ἦτο ὁ διανομεὺς τοῦ *Μέλλοντος*. Ἡ στροφὴ
 αὐτοῦ περὶ τοῦ μέλλοντος, ὑπενθυμίζει μακρόθεν τοὺς ὀρισμοὺς
 τοῦ Παπαρρηγοπούλου ἐν τῷ *Φανῶ* τοῦ *Κοιμητηρίου*· ἀλλ' εἶνε
 τόσοον γριφώδης, ὥστε οὔτε τότε βεβαίως ἐνόησαν ἀκριβῶς, οὔτε
 τώρα θὰ ἐννοήσουν αὐτὴν οἱ ἀναγνώσται :

Μέλλον! πλὴν τάχα ἄδυστα τοῦ μέλλοντος τὰ βάθη,
Πεπερασμένη ὑπαρξίς, ὑπυτινῇ τὰ πάθη,
 Ὁ νοὺς χαμαιζήλος, μικρὸς ἐν τῷ παρόντι κεῖται,
 Ἐὰν τὴν ὕλην ἢ φθορὰ δεσμεύῃ νῦν θαρροῖτε.

Ἄλλ' ὁ σκοτεινὸς αὐτὸς *Νεῖτζε* ἢ *Σοπεγχάουερ* γίνεται κάπως
 σαφέστερος εἰς ἐπομένους στίχους, οἵτινες, μολονότι ἐξηθρωμένοι,
 περιέχουν κάποιον νόημα :

Ὅταν τὸ μῦθος σαρωθῇ, ὅταν ἡ κοινωνία
 Δὲν δεῖται θρόνων καὶ στρατῶν, τότε ἡ εὐημερία
 Μὲ τὴν εἰρήνην θρόνον της, μὲ στέμμα τὴν ἐλπίδα,
 Μὲ τὴν ἀγάπην σκῆπτρόν της, δόρου τε καὶ ἀσπίδα
 Θὰ ἀρχῇ ἐπὶ τῶν ἐθνῶν τῆς ὅλης ὑφηλίου.

Εὐτυχεῖς οἱ μέλλοντες νὰ ἴδουν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὀνείρου
 τούτου! Ἐν τούτοις ἰδοὺ καὶ εἰς ἀνθρώπος ἀμέριμνος, ὅστις μὴ
 ἀσπαζόμενος τὸ πομπῶδες καὶ ἐμπλεων μεταφορῶν ὕψος τῶν συνα-
 δέλφων του, ζητεῖ τὸ φιλοδώρημά του μὲ ἥθος πρᾶον καὶ οἰκεῖον.
 Εἶνε δὲ οὗτος ὁ διανομεὺς τῆς σεβασμίας *Πανδώρας*, τοῦ φιλολο-
 γικοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐμόρφωσε καὶ ἔτερψε τὴν κοινωνίαν
 τῆς παρελθούσης γενεᾶς, καὶ τοῦ ὁποίου ἀποκλειστικῶς σχεδὸν
 συντάκτης κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦτο ὁ νῦν κορυφαῖος ἐν τῇ
 πολιτικῇ κ. *Στέφανος Ν. Δραγούμης* :

Μόνος ἐγώ, κυρίαι μου, καὶ φίλοι ἀναγνώσται,
Μόνος ἐγώ δὲν ἔρχομαι πολιτικὸς κεκρακτῆς
Νὰ ἐκκαφεύσω ἀπηνῶς τ' ἀβρότάτά σας ὦτα.
Μόνος ἐγώ καταλιπὼν καὶ ὄρη καὶ πεδιά
Προσέρχομαι φιλομειδῆς ἄγγελος εὐτυχίας.

Τὰ εἰς τὸν προτελευταῖον στίχον ἀναφερόμενα ὄρη καὶ πεδιά, ἅτινα ξενίζουσιν βεβαίως τὸν σημερινὸν ἀναγνώστην, εἶναι ὑπαινιγμὸς τῶν δύο ἀλληλομαχομένων ἐπαναστατικῶν φατριῶν, τῶν Ὀρεινῶν καὶ Πεδινῶν, κληθεῖσων οὕτω κατ' ἀπομίμησιν τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας αἱ πράξεις ἐλαμβάνοντο ὡς ὑπογραμμὸς ὑπὸ τῶν ἀρειμανίων ἡρώων τῶν Ἰουνιακῶν.

Ἄλλα λείψανα δὲν διασώθησαν ἐκ τῆς πρωτοχρονιάτικης φιλολογίας τοῦ 1864. Ἀλλὰ τὰ παρατεθέντα εἶνε ἀρκετὰ ὅπως παράσχωσι πλήρη τὴν εἰκόνα τοῦ ἐθίμου καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐνταυτῇ τῆς ἐποχῆς. Ἀξιοσημείωτον ἐν τούτοις εἶνε ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους τοὺς φλογερῶς ἐπαναστατικούς ὁ τύπος ἡσθάνετο τὴν ὑποχρέωσιν νὰ λογοδοτῇ πρὸς τὸ κοινὸν ἀπαξ τοῦ ἔτους, ἔστω καὶ διὰ στόματος τῶν διανομένων του· ἐνῷ σήμερον ἀπαξιοῖ νὰ τὸ πράττῃ ἴσως ἐξ ὑπεροφίας διὰ τὴν πρόοδόν του, ἴσως — τὸ πιθανώτερον — καὶ διότι ἀγνοεῖ αὐτὸς ὁ ἴδος τί πρεσβεύει.

Ἀθῆναι, Αὐγούστος 1908

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Ὁ γάμος καὶ τὰ δυστυχήματα

Ἡ σκηνὴ εἰς βιομηχανικὸν κατάστημα.

Ὁ Διευθυντής. — Τί θέλεις;

Ὁ Ἐργάτης. — Ἐπειδήτης καὶ παντρεύθηκα τὰ προπῆς καὶ θάχω ἐδῶ καὶ ἄλλοις ἔξοδα, κύρ Διευθυντή, νὰ μοῦ ἀυξήσετε τὸ μισθὸ μου γιὰ μιὰ μικρὴ βοήθεια....

Ὁ Διευθυντής. — Αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον!... Τὸ κατάστημα εἶνε ὑποχρεωμένον μόνον διὰ τὰ δυστυχήματα ποῦ συμβαίνουν ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου!...